

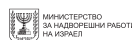
3-7
декември
2018

Кинотека на Македонија

НЕДЕЛА
НА СОВРЕМЕНИОТ
ИЗРАЕЛСКИ
ФИЛМ

МИНИСТЕРСТВО ЗА КУЛТУРА
И РЕПУБЛИКА МАКЕДОНИЈА
MINISTRY OF CULTURE OF
THE REPUBLIC OF MACEDONIA

Оваа Недела на современиот израелски филм е само дел од многуте активности во обемните годишни агенди на Амбасадата на Израел во Република Македонија и на Кинотеката на Македонија.

Не ретко овие филмски реви се совпаѓаат со некаков јубилеј. Пред неколку години зборувавме за две децении од воспоставувањето дипломатски односи меѓу нашите две држави. Оваа година во фокусот е 70-годишнината од формирањето на израелската држава и 10-те години од отворањето на Канцеларијата за врски, подоцна и Амбасада на Република Македонија во Тел Авив. За нас на полето на филмската уметност, значајни за споменување се скромните а сепак вредни 5 години редовна соработка на полето на промоцијата на израелската кинематографија во Кинотеката на Македонија.

Досега вообичаено беше во овие филмски реви во програмата да бидат вклучени и играни и документарни филмови, по некоја репортажа од настаните и активностите на израелската заедница во Македонија, но и епизода или дел од популарен телевизиски серијал.

Годинава во програмата ќе ги видиме документарните НА МАПАТА на Дани Менкин и СИРИСКИОТ ПАЦИЕНТ на Рахели Шварц. И двата филма зборуваат за војна – но сосем на различни полиња и од различен аспект. НА МАПАТА ја обединува екипата на кошаркарскиот тим Макаби од 1977, чии играчи се сеќаваат на „војната“ што ја воделе на кошаркарскиот терен во полуфиналето на Евролигата. Спортската победа над тимот од Советскиот Сојуз за нив претставувала клучен настан во градењето на националниот идентитет. Војната во фокус, а подоцна и во заднината на СИРИСКИОТ ПАЦИЕНТ, пак, е сурова приказна, крвава, неправедна, без победници а со многу поразени. Сепак, непријателот од военото поле се трансформира во пријател во операционата сала и во болницата каде што се лекуваат сириските ранети војници и цивили. Иако официјално се на спротивставени страни, сепак овие жртви на војната добиваат медицинска помош, тајно пренесувани преку граница, во Израел.

Играните филмови во оваа програма дозволуваат малку оддишка од возбудливите и ангажирани документарци. Имаме романтична драма – СЛАТКАРОТ на Офир Раул Грејзер, една комедија – НУЛА МОТИВАЦИЈА на Талија Лави, и две семејни драми – ВРВКИ на Јаков Голдвасер и СПАСУВАЈКИ ГО НЕТА на Нир Бергман.

Нашiot пријател, Н. Е. Ден Оријан секогаш со нескриен ентузијазам ја промовира и поддржува годишната филмска програма и оттаму, во име на Кинотеката на Македонија, можам да кажам дека е задоволство да се соработува со господинот амбасадор на Израел. Се надевам дека овие денови ќе уживате и ќе се забавувате со Неделата на современиот израелски филм подеднакво, како и за време на изминатите, но и идните презентации на израелската кинематографија пред македонската публика.

Владимир Љ. Ангелов

В. д. директор

Кинотека на Македонија

This Week of Contemporary Israeli Film is just a part of the many activities in the dense annual agendas of the Ambassador of Israel in the Republic of Macedonia and the Cinematheque of Macedonia.

It is not seldom that these film events coincide with an anniversary. A few years ago, we spoke of the two decades since the establishment of the diplomatic relations between our two countries. This year, the 70th anniversary of the establishment of the State of Israel and 10 years since the opening of the Liaison Office, and later the Embassy of the Republic of Macedonia in Tel Aviv, are in the spotlight. For us, in the field of film art, it is important to note the modest and yet valuable 5 years of continuous cooperation in the field of promotion of Israeli cinematography in the Cinematheque of Macedonia.

It has been usual to include in the program both feature and documentary films, report of events and activities of the Israeli community in Macedonia, and an episode or part of a popular TV series.

This year in the program we will see the documentaries *ON THE MAP* by Dani Menkin and *THE SYRIAN PATIENT* by Racheli Shwartz. Both films speak about war – but in a completely different way and from a different perspective. *ON THE MAP* unites the Maccabi basketball team from 1977, whose players remember the ‘war’ that they fought on the basketball field in the semi-finals of the European Championship. The sports victory over the team from the Soviet Union for them represented a key event in the building of the national identity. The war in focus, and later on in the background as well, in *THE SYRIAN PATIENT*, on the other hand, is a cruel story – bloody, unjust, with no winners and with many defeated ones. Still, the enemy from the battlefields transforms into a friend in the surgery department and in the hospitals where Syrian wounded soldiers and civilians are treated. Even though they officially are on opposite sides, still, these victims of the war receive medical help, being secretly transported beyond the frontier, in Israel.

The feature films on this program allow to take a bit of rest from the exciting and politically-engaged documentaries. We have a romantic drama – the *CAKEMAKER* by Ophir Raul Greizer, a comedy – *ZERO MOTIVATION* by Talia Lavi, and two family dramas – *LACES* by Yakov Goldwasser and *SAVING NETA* by Nir Bergman.

Our friend, H.E. Dan Oryan, always with an apparent enthusiasm promotes and supports the annual film program, and thus, on behalf of the Cinematheque, I can say that it is a pleasure to cooperate with the Ambassador of Israel. I hope that these days you will enjoy and have fun with the Week of Contemporary Israeli Film, as with the previous and future editions of Israeli cinematography in front of the Macedonian audience.

Vladimir Lj. Angelov

Acting Director

Cinematheque of Macedonia

Имавме многу посебна година. Со возбуда повторно ви ја претставувам 5. Недела на современиот израелски филм во Македонија со селекција на вкусови и бои од Светата земја.

Оваа година ја започнавме прославувајќи го преименувањето на здравствениот дом во Битола по последниот еврејски семеен доктор д-р Абраванел.

Одбележавме 75 години од депортацијата на Евреите од Македонија. Марширавме со 6 000 луѓе во Битола со претседателот на македонскиот Парламент и заменик-министерот за одбрана, заедно со градоначалникот на Битола. Ден подоцна, премиерот на Македонија го водеше маршот во главниот град со повеќе од 1 000 учесници.

Заедно со Македонска пошта и на иницијатива на Акта Нон Верба, изработивме поштенска марка и специјален плик во знак на сеќавањето на 75-годишнината од настаните.

Поставивме уникатна изложба за „Праведници меѓу народите“ која ја раскажува приказната за дипломатите кои спасувале Евреи за време на холокаустот.

Израелските експерти на МАШАВ држеа значајни курсеви во полето на образованието, здравјето и земјоделството.

Во соработка со Министерството за информатичко општество и администрација, одржавме натпревар за иновации (Биталон) со повеќе од 100 македонски младинци кои дојдоа со неверојатна мотивација да ја раскажат еврејската приказна со иновативни алатки. Ова беше исклучителна заложба предводена од израелските и од македонските професионалци во полето.

Оваа година, исто така, во Македонија доведовме експерти за иновација и испративме талентирани млади луѓе во Израел за да студираат во полето. Ја зајакнуваме соработката со израелските универзитети и со центрите за висока технологија.

Во Израел ги доведовме победниците од натпреварот за да се запознаат со израелската стартап нација, и така создадовме нови пријателства и врски.

Годинава, исто така, ја прославивме 70-годишнината од создавањето на Израел. На посебен настан со израелски ладино и музички изведувачи, со танчари на капоера, и, за прв пат во Скопје, со израелско модно шоу. Изведувачите продолжија во Битола и одржаа посебна изведба со ладино музика.

Го започнавме проектот со „пишување на Библијата“ и сега, за време на оваа Недела на филмови, се надеваме дека ќе имаме значаен напредок во нејзиното „испишување“. Продолживме да ги чистиме античките гробишта во балканскиот град Битола за да го претвориме во Парк на живите. Откривме и документиравме повеќе од 4 000 надгробни плочи. Мати Грунберг, еврејското момче родено во Македонија пред депортацијата на Евреите, направи сончев часовник кој набрзо ќе биде поставен во Битола.

Ги доведовме учесниците од конференцијата Гаон да го видат проектот во Битола и го прославивме доделување на наградата на Центарот Гаон на Марија Герас- Дочовска и семејството на Илиос Вилос за нивната уникатна работа и посветеност.

Основавме асоцијација за да ги промовираме врските меѓу двете земји, предводена од д-р Рахел Леви Друмер, и одржавме настани во Израел за да ја раскажеме приказната на еврејската заедница и приказната за гробиштата.

We had a very special year. I am excited to present again the 5th Week of Contemporary Israeli Film in Macedonia with a selection of flavors and colors from the Holy Land.

We started this year celebrating by giving a new name to the daily hospital in Bitola after the last Jewish family doctor Dr. Abravanel.

We marked the 75th anniversary of the deportation of the Jews of Macedonia. We marched with 6,000 people in Bitola with the President of the Macedonian Parliament and the Deputy Minister of Defense who led the march together with the mayor of Bitola. A day later, the Prime Minister of Macedonia led the one in the capital with more than 1,000 participants.

We brought to the events more than 200 guests from Israel and dozens of people from around the world and young Israeli singers. We told the story of the Jews of Macedonia in Israel and around the world in so many places.

Together with the national Post Office and initiated by Acta Non Verba, a stamp and a special envelope were produced commemorating the 75th anniversary of the events with the sundial and the gate of the Bitola cemetery printed on them.

We presented a unique exhibition on the Righteous among the Nations telling the story of diplomats who saved Jews during the holocaust.

Israeli experts of MASHAV held significant courses in the areas of education, health and agriculture.

In cooperation with the Ministry of IT and administration, we held an Innovation Competition (Bitalon) with more than 100 Macedonian youngsters who came with the most impressive motivation to tell the Jewish story with innovative tools. This was an extraordinary effort led by Israelis and Macedonian-trained professionals in the field.

This year, we also brought innovation experts to Macedonia and sent talented young people to Israel to study in the field. We strengthen the cooperation with the Israeli academia and with high-tech centers.

We brought to Israel the winners of the competition for acquaintance and meetings with the Israeli start-up nation, and created new friendships and connections.

This year we celebrated 70 years of Israel. At a special event with Israeli ladino and music artists, with Capoeira dancers, and for the first time also in Skopje, an Israeli fashion show. The artists continued to Bitola and held a special Ladino performance there.

We launched the Bible-writing project in Macedonia and now during this week of films we hope to make a significant progress in the writing of the books.

We continued to clean the ancient cemetery in the Balkan city of Bitola and turn it into a park of the living. More than 4000 tombstones have been uncovered and documented. Matti Grunberg, the Jewish last boy born in Macedonia before the deportation of the Jews, created a sundial which will be in place in Bitola very soon.

We brought the participants of the Gaon conference to see the project in Bitola and celebrated there the award given by the Gaon Center to Maria Geras Dochovska and the family of Ilios Vilos for their unique work and contribution.

Му се приклучивме на Центарот Дахан за посебна конференција на темата и одржавме вечер во Савион каде што ја раскажавме приказната пред многумина важни израелски гости. Сè повеќе се зголемува одличната работа на Јаел Уна за оживување на заедницата во Израел. Илјадници луѓе што имаат потекло од Битола ни се придружуваат на заложбите повторно да се создаде израелската заедница на манастирлии.

Оваа година имавме многу официјални делегации, но исто така им помогнавме и на семејства кои дојдоа во лична посета да го истражат своето минато и да се поврзат со Македонија, меѓу нив, луѓе од Јужна Америка и од САД.

Ја продолжуваме работата со локални издавачки куќи за да ја промовираме хебрејската литература. Годинава со радост вклучивме и книга на Давид Гросман на листата („Коњ влегува во бар“) и на Михал Дроп Сегал (Јас и Ринго). Оваа недела ќе ја прославиме нејзината посета да ја промовира новата книга во Скопје.

И јас имав лично посебен момент на задоволство кога мојата мала книга за деца беше издадена во соработка со УСАИД, Лајонс и Универзитетот на Југоисточна Европа на Брајово писмо (македонски и албански).

Други израелски книги што се објавија годинава се од Еран Кац, кој исто така имаше посета и одржа работилница за меморија. Исто така, издадовме книги на други познати израелски писатели – Етгар Керет и Јанец Леви.

Во Македонија доведовме млади луѓе од Израел, од израелски и од арапски училишта, и од Албанија, да ја чујат приказната за спасувањето во Албанија и приказната за холокаустот во Македонија.

Донесовме израелски компании во Македонија во обид да ги продлабочиме врските, со посебен акцент на полето на медицината. Доведовме израелски експерти на Македонија 2025 во полето на иновацијата, медицината и одржливоста. Исто така, ставивме акцент на напорите да донесеме израелски решенија во високата технологија во медицината за да помогнеме за прашања со посебно значење на тоа поле.

Сите сме свесни дека не беше лесна година за Македонија. Се обидовме да ја продолжиме нашата поддршка и партнерство со Македонија и се надеваме дека храбрите чекори на македонското лидерство ќе донесат подобра иднина за Македонија и регионот. Неделата на современиот израелски филм оваа година официјално ќе се отвори со филм за човек со посебни потреби (ВРВКИ), и тоа не случајно. Верувам дека силна држава како Израел треба да ја оценуваат според ставот што го има кон оние на кои им е потребна помош, според ставот кон послабите во општеството.

Во текот на Неделата ќе видите и дел од животот во Израел, војската, семејствата и хероизмот на секојдневните херои и хероини – Израелци. Овој пат избравме да го прикажеме и СЛАТКАРОТ, филм со необична љубовна приказна. Документарниот филм СИРИСКИОТ ПАЦИЕНТ, исто така, ќе се прикаже неделаво. Ова е филм што ја раскажува приказната за ранет сириски војник кој се лекува во непријателска земја - во Израел, место што му дава надеж за иднината и му ги превртува наопаку животот и верувањата.

И оваа година ќе може да сирнете во животот во Израел преку нашите филмови. Но, многу добро знаете дека ова не е замена за посета. Се надевам дека ќе го посетите Израел наредната година.

We established an association in Israel to promote ties between the countries, headed by Dr Rachel Levi Drummer, and held events in Israel to tell the story of the Jewish community and the story of the cemetery.

We joined the Dahan Center for a special conference on the subject, and we held an evening in Savyon telling the story, with many important Israeli guests.

Amazing work led by Yael Unna for reviving the community in Israel is growing fast. Thousands of people with connection to Bitola are joining this effort and recreating the Israeli community of Monastirlijes.

During the year we initiated many official delegations but also assisted to private families who came to search for their past and connect to Macedonia, among them, people from Israel from South America and the United States.

We continue the work with local publishing houses to promote Hebrew literature. This year, we were happy to include a book by David Grossman in the list (A Horse Enters a Bar) and one by Michal Dror Segal (Ringo and I). This week, we will celebrate her visit to present the new book in Skopje.

I had a special moment of satisfaction myself when my little children's book was published in cooperation with USAID, Lions and the South East European University in the Braille languages (Macedonian and Albanian).

Other Israeli books that were published this year were by Eran Katz, who also visited the country and gave a workshop on memory. We also published books of other famous Israeli writers - Etgar Keret and Yanetz Levy.

We brought to Macedonia young people from Israel, from Jewish and Arab schools, they all studied the past and came to Albania, to hear the story of the rescue in Albania and to Macedonia story of the Holocaust and meet the young generation.

We brought Israeli companies to Macedonia in an effort to deepen ties, with a special emphasis in the field of medicine. We brought Israeli experts to Macedonia 2025 in the fields of innovation, medicine and sustainability.

It was not an easy year in Macedonia, we are well aware. We tried to continue our support and partnership with Macedonia, and we hope that the courageous steps of the Macedonian leadership will bring about a better future for Macedonia and the region.

The Week of Contemporary Israeli Films this year will open officially with a film about a man with special needs (SHOELACES), and not by chance. I believe that a strong state like Israel should be judged by the attitude to those in need, in its attitude to the weaker links of society.

In the course of the week you will see a bit of the life in Israel, the army, the family, and the heroism of Israeli daily heroes and heroines.

This time we chose to also show THE CAKEMAKER, a film which is an unusual love story.

The documentary film THE SYRIAN PATIENT will be shown this week as well. It is a film that follows the personal story of a wounded Syrian soldier, who is being treated in an enemy country - in Israel, a place that gives him hope for the future, and turns his life and beliefs upside down.

Специјален гостин на фестивалот е Тал Броди, познат израелски кошаркар и еден од најпознатите личности во израелскиот живот, кого многумина од нас го гледаме како пример.

Тал нè постави на мапата токму како и името на филмот за победата на Макаби на европскиот шампионат во 1977. Се вели дека ова беше нешто како чудо за Ханука. Во двата случаја, макабејците мораа многу да работат за да го постигнат невозможното.

Неговата приказна ни е инспирација и почестен сум што тој се согласи да ни се придружи и да ја сподели во Македонија.

Заедно со Тал и со многу други пријатели ќе ги прославиме Празникот на светлината и отворањето на Неделата на современиот израелски филм, и ќе се надеваме на уште подобра година и за Македонија и за Израел.

Да го продолжиме нашето посебно партнерство, партнерство што ни е многу важно и драго.

Дан Оријан
амбасадор на Израел во Македонија

This year too you will be able to get glimpse of life in Israel through our films. However, you know very well that this is not a substitute for a visit. I hope to see you all visiting Israel in the coming year.

A very special guest at the festival is Tal Brody, the famous Israeli basketball player and one of the most well-known figures in Israeli life, a character many of us see as role model.

Tal has put us right on the map like the name of the movie about Maccabi's victory in the European Championship in 1977. People say it was a bit like the Hanukkah miracle. In both cases, the Maccabees had to work hard to do the unbelievable.

His story is inspiration to us and I am honored that he agreed to join us and share it in Macedonia. We will celebrate with Tal and many other friends the Festival of Lights and the opening of the Week of Contemporary Israeli films, and we will be hoping for an even better year for both Macedonia and Israel.

To continue our special partnership, a partnership that is very important and dear to us.

Dan Oryan
Ambassador of Israel to Macedonia

3 декември (понеделник) 20.00 ч.

**ВРВКИ
(SRUCHIM, Shoelaces)**

4 декември (вторник) 20.00 ч.

**НУЛА МОТИВАЦИЈА
(EFES BE-YACHASEI ENOSH, Zero Motivation)**

5 декември (среда) 20.00 ч.

**СПАСУВАЈЌИ ГО НЕТА
(LEHAZIL ET NETA, Saving Neta)**

6 декември (четврток) 20.00 ч.

**СЛАТКАРОТ
(HAOFEN MI BERLIN, The Cakemaker)**

7 декември (петок) 20.00 ч.

**НА МАПАТА
(On the Map)**

**СИРИСКИОТ ПАЦИЕНТ
(HAPATZUA HASURI, The Syrian Patient)**

Специјална проекција на НА МАПАТА ќе се одржи на 2 декември (недела) во 20:00 часот во Секретаријатот за европски прашања

3 декември (понеделник) 20.00 ч.
ВРВКИ
(SRUCHIM, Shoelaces)

Игран филм, 98 мин., 2018, ДСП

Режија: Јаков Голдвасер
(Jacob Goldwasser)

Сценарио: Хаим Марин
(Haim Marin)

Улоги: Дов Гликман, Евелин Хагоел,
Нево Кимхи (Dov Glickman,
Evelin Hagoel, Nevo Kimchi)

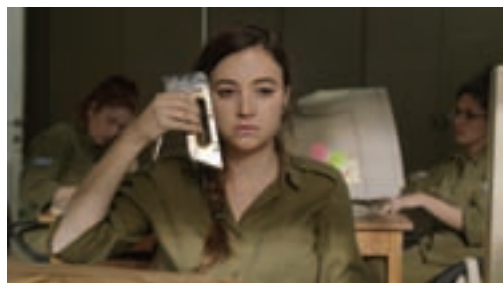
Гади е дете возрасен со благи пречки во развојот, со уникатна смисла за хумор, заразно смеење и бескраен оптимизам. Ненадејната смрт на мајката го принудува привремено да се пресели во куќата на својот биолошки татко, од кого бил отуѓен скоро цел живот. Рувен, таткото на Гади, заглавен во сопствените проблеми, никогаш особено не ја сакал комуникацијата со својот чуден син. Но, скриената љубов меѓу таткото и синот се зацврстува сè повеќе како што повторно се запознаваат. Бескрајниот оптимизам на Гади ќе ги утешува во време кога ќе мора да се справуваат со турбуленциите на животот.

4 декември (вторник) 20.00 ч.
НУЛА МОТИВАЦИЈА
(EFES BE-YACHASEI ENOSH, Zero Motivation)

Игран филм, 97 мин., 2014, ДСП
Режија: Талија Лави (Talya Lavie)
Сценарио: Талија Лави (Talya Lavie)
Улоги: Дана Ивги, Нели Тагар, Шани Клајн (Dana Ivgy, Nelly Tagar, Shani Klein)

Во далечна пустинска воена база, група млади жени војници, сите израелски регрути, служат војска играјќи компјутерски игри, пеејќи поп-песни и заговарајќи како да ги префрлат на служба во Тел Авив додека им служат кафе на мажите кои ги држат конците. Ова е израелски филм исполнет со интеллигентни, бистри жени со смисла за хумор кои ги користат хефталиците како автоматско оружје. Ако постои војна, тогаш тоа е војна против досадата, лошите униформи, глупавите правила и правењето на една работа по три пати. Првиот филм на Талија Лави е одговорот на Израел на Лена Дунам, сценаристот на серијата Девојки на HBO: Нула мотивација освои урнебесни критики и огромна публика.

5 декември (среда) 20.00 ч.
СПАСУВАЈЌИ ГО НЕТА
(LEHAZIL ET NETA, Saving Neta)

Игран филм, 90 мин., 2016, ДСП
Режија: Нир Бергман (Nir Bergman)
Сценарио: Еран Бар Гил, Нир Бергман (Eran Bar Gil, Nir Bergman)
Улоги: Ротем Абухаб, Ема Алфи Арон, Наама Арлаки (Rotem Abuhav, Emma Alfi Aharon, Naama Arlaky)

Четири жени со хаотичен живот запознаваат мистериозен странец, Нета, чија чесност и чувствителност им помага повторно да се поврзат со нивните семејства. Кога животот на Нета ќе тргне во погрешен правец, тој прави сè што може за да се врати на вистинскиот пат. Неговата приказна се раскажува преку средбите што ги има со овие жени во текот на една година, во клучни пресвртници и за нив и за него. Секој лик е одраз на друг лик и прашањето што се поставува во една понекогаш се одговара во друга приказна.

6 декември (четврток) 20.00 ч.

СЛАТКАРОТ

(HAUFEN MI BERLIN, The Cakemaker)

Игран филм, Израел/Германија, 113 мин., 2017, ДСП

Режија: Офир Раул Грејзер (Ofir Raul Graizer)

Сценарио: Офир Раул Грејзер (Ofir Raul Graizer)

Улоги: Зохар Штраус, Сара Адлер, Тим Калхоф (Zohar Shtrauss, Sarah Adler, Tim Kalkhof)

Томас, млад германски пекар, има афера со Орен, женет Израелец, кој често патува во Берлин поради бизнис. Кога Орен ќе загине во сообраќајна несреќа во Израел, Томас патува во Ерусалим за да најде одговори за неговата смрт. Под измислен идентитет, Томас се инфилтрира во животот на Анат, вдовицата на неговиот љубовник, која е сопственик на едно кафуле во Ерусалим. Тој почнува да работи за неа - прави германски торти и колачи, кои ќе го вратат во живот нејзиното кафуле. Томас се вклучува во животот на Анат на начин на којшто воопшто не очекувал и за да ја скрие вистината, ја проширува лагата до граници од каде што нема враќање.

7 декември (петок) 20.00 ч.

НА МАПАТА (On the Map)

Документарен филм, Израел/САД, 85 мин., 2016, ДСП

Режија: Дани Менкин (Dani Menkin)

НА МАПАТА ја раскажува приказната за европскиот шампион во 1977 година, Макаби од Тел Авив, кој ја зема титулата во време кога Средниот Исток с уште заздравува од војната на Јом Кипур во 1973, олимпискиот масакар во 1972 во Минхен и киднапирањето на летот на Ер Франс од Тел Авив во 1976. Преку призмата на спортот, НА МАПАТА зборува за тоа како еден тим успеа да ги освои срцата на нацијата сред домашни превирања и глобалните махинации на Студената војна.

Филмот раскажува како еден „аутсајдер“ израелски кошаркарски тим однесе победа над европските кошаркарски велесили, вклучувајќи го и ЦСКА Москва (на Западот познат и како „Црвената армија“), тим што одбивал да се натпреварува со Израелци. Веднаш по оваа историска и емотивна победа, израелско-американскиот херој Тал Броди стана нераскинлив дел од историјата на младата држава кога изјави: „Израел е НА МАПАТА, не само во спортот туку во сè“.

7 декември (петок) 20.00 ч.
СИРИСКИОТ ПАЦИЕНТ
(HARATZUA HASURI, The Syrian Patient)

Документарен филм, 55 мин., 2017,
ДСП

Режија: Рахели Шварц (Racheli Schwartz)

Под закрила на темнината, група војници пренесуваат ранети Сиријци во Израел.

Ова е нераскажаната приказна за херојство во тешки услови. Како што беснее војната во Сирија, ранети војници и цивили тајно се пренесуваат во Израел за помош. Овој филм за првпат ни дава можност да фрлиме поглед во комплексните и трогателни врски меѓу поранешните непријатели – пациентите и докторите. Сведоци сме на приказните на неколкумина Сиријци кои се будат во израелска болница. Можеби претходно би се чувствувале дека се на непријателска територија, но сега препознаваат дека хуманоста и надежта се можни во овој свет. Филмот ја прикажува хуманоста меѓу луѓето, Сиријци и Израелци, од различна перспектива: поранешните непријатели стануваат партнери во борбата за живот.

НЕДЕЛА НА ИЗРАЕЛСКИОТ ФИЛМ: МЕМОРИЈАТА Е КРЕАЦИЈА

Стојан Синадинов

Кога славниот колумбиски писател Габриел Гарсија Маркес (1927-2014), вистинска икона на Латинска Америка не само во културолошка туку и во цивилизациска смисла, пред неизбежниот крај на биолошкиот живот заради болеста почнал да го губи помнењето, неговите почитувачи со горчина се сеќаваа на максимата што го обележа творештвото на овој автор: „Меморијата е креација“ („La memoria es una creación“)!

Инспирацијата ќе ја најдеме секаде и во секое време, но меморирањето на дестилираните теми и идеи, вообличени во повеќе или помалку личен авторски ракопис - сетете се на романите Сто години самотија, Есента на патријархот, На полковникот нема кој да му пише на Маркес - е токму онаа креација по која трагаат творците. Во годината кога Државата Израел слави 70 години од постоењето, таа креација во нејзината кинематографија не случајно се потпира на меморијата. Безбројните наслаги на колективното несвесно низ историјата и митовите на еврејскиот народ и личниот поглед на креаторот како ангажман се потребните состојки на оној амалгам што го посакува секоја култура.

Ако за некој народ важи предубедувањето дека ја негува меморијата за сопственото постоење, тогаш тоа е сигурно еврејскиот народ. Не се потребни многу потсетувања за оваа теза, но дури и еден инстант преглед низ најпознатите филмски наслови на автори од еврејско потекло го потврдуваат тоа.

Многу од топ-листите на 10 или колку веќе филмови со еврејска тематика - од библиската тема за егзодусот, преку болната тема за холокаустот, до етаблирањето на Државата Израел во 1948 година во милјето на геополитички нестабилниот Блиски Исток и новите секојдневни социокултурни проблеми - не можат без ШИНДЛЕРОВАТА ЛИСТА (Schindler's List, 1993 г.) на Стивен Спилберг (Steven Spielberg), СВИРАЧ НА ПОКРИВОТ (Fiddler on the Roof, 1971 г.) на Норман Џуисон (Norman Jewison), ЕГЗОДУС (Exodus, 1960 г.) на Ото Преминџер (Otto Preminger), ПИЈАНИСТОТ (The Pianist, 2002 г.) на Роман Полански (Roman Polanski), ИДА (Ida, 2013 г.) на Павел Павликовски (Paweł Pawlikowski) и веројатно уште дузина други филмови продуцирани и снимани во САД и во Европа.

Но, (по)добрата страна на израелската кинематографија е тоа што топ-листите на филмови од европската и од светската кинематографија последниве децении не можат барем без неколку наслови создадени во Израел. Меѓу амблематските филмови на современата израелска кинематографија се ТАНЦ СО БАШИР (Waltz with Bashir, 2008 г.) на Ари Фолман (Ari Folman), уникатен документарец реализиран во техника на ротоскоп-анимација со користење класична филмска слика; ПОСЕТА НА БЕНДОТ (The Band's Visit, 2007 г.) на Еран Колерин (Eran Kolerin), филм за човечката димензија на стариот израелско-египетски политички и културолошки судир; РАЗВОД (Gett, 2014 г.) на Ронит Елкабец (Ronit Elkabetz), драма за обидот да се урне вековната мачистичка традиција потпомогната од религијата; ИСПОЛНИ ЈА ПРАЗНИНАТА (Fill the Void, 2012 г.) на Рама Бурштејн (Rama Burshtein), уште еден филмски „прст в око“ на споменатата конзервативна традиција; ЛИБАН (Lebanon, 2009 г.) на Самуел Маоз (Samuel Maoz), антивоен крик во деценискиот израелско-арапски судир, што Маоз на поинаков начин го повторува и во неговиот најнов филм ФОКСТРОТ (Foxtrot, 2017 г.), а кинематограферот Ѓора Бејач (Giora Bejach) и за двата филма беше наградуван на Интернационалниот фестивал на филмската камера во Битола...

Сигурно дека има уште наслови што се омилени меѓу филмофилите, зависно од интересите и вкусовите. Н.Е. амбасадорот Дан Оријан по повод Неделата на израелскиот филм, за прв

пат организирана во Кинотеката на Македонија пред 4 години, го цитираше Дани Мудја, филмски продуцент, критичар и професор, кој смета дека „израелскиот филм талка по неговиот идентитет уште од првите денови“ и ги поставува прашањата дали треба да се обиде со жанровски филм на американски начин, лични филмови во европски манир, мелодрами и комедии според индиски, египетски и турски терк, или, пак, придружување на новото медитеранско културно движење? Мудја тогаш немал одговори, оставајќи го времето да ги посочи новите тенденции. Какви се тие денес, неколку години подоцна?

Можеби токму тоа талкање по уникатен идентитет во филмската естетика е она што постојано ги придвижува авторите. Меморијата, рековме веќе, не е спорна. Во кој правец оди креацијата?

Не случајно меѓу насловите во Неделата на израелскиот филм се два документарни филма. НА МАПАТА (On the map) на Дани Менкин (Dani Menkin), наизглед е класичен документарец за спортот, кој ги евоцира спомените за првата европска шампионска титула во кошарка на најпознатиот клуб Макаби од Тел Авив, НА МАПАТА е во суштина првокласен документ за историјата на модерниот Израел, кој се следи како вистинска трилер драма.

Кошаркарите на Макаби од Тел Авив се обидуваат за првпат да ја скршат доминацијата на италијанските, шпанските и на клубовите од тогашниот Советски Сојуз во Лигата на европските шампиони. Тоа се случува во прилично сензитивен политички период за Израел и неговата позиција на Блискиот Исток, по масакрот на израелските спортисти на Олимписките игри во Минхен, Германија, во 1972 година, војната со Египет за време на празникот Јом Кипур во 1973 година, киднапирањето на авионот на Ер Франс на летот од Тел Авив до Париз во 1976 година...

Од друга страна, и спортот е бојно поле: Советскиот Сојуз го смета Израел за непријателска земја и одбива неговиот шампион ЦСК од Москва да игра во Тел Авив, па се игра на неутрален терен. Тој натпревар, во стилот на некогаш популарната синтагма на спортските новинари, е „повеќе од игра“: сепак, Макаби победува и во финалето игра против тимот Варезе од Италија. Менкин во НА МАПАТА ги собира преживеаните членови на шампионскиот тим на Макаби и тие повторно заедно ја гледаат снимката од напнатиот финален меч. Американскиот играч со еврејско потекло Тал Броди е главната надеж на Израелците. Инаку, Броди се откажал од успешна кариера на играч во американската професионална кошаркарска лига НБА за да му се придружи на Макаби, по наговор на Моше Дајан, тогаш клучна политичка фигура во младата држава. По неговиот пример и други американски играчи доаѓаат во Израел: Олси Пери, Ерик Минкин, Боб Грифин, Лу Силвер, Џим Боутрајт... И сите заедно, како што изјавил Броди по освојувањето на шампионатот, го позиционираат Израел „на мапата, не само во спортот...“

Режисерот Менкин, еден од водечките автори во израелската кинематографија, во документарецот НА МАПАТА соработувал, меѓу другите, и со Ненси Спилберг (Nancy Spielberg), сестра на славниот Стивен Спилберг, во намерата да покаже како спортот може да ја обедини нацијата и како еден човек (играч) може да направи (позитивна) разлика.

Специфична е таа дебата за креацијата во документарниот филм и правоверноста на фикцијата во играниот. А бидејќи веќе ги споменавме Спилбергови, вреди да се потсетиме на имагинарната дебата околу еден друг документ на времето, најтрагичниот од минатиот 20 век - холокаустот. Клод Ланцман (Claude Lanzmann) е автор на деветчасовниот документарец ХОЛОКАУСТ (Shoah, 1978 г.) за погромот на Евреите во Европа - епска збирка од интервјуа со преживеаните, но и со злосторниците. Откако Спилберг го сними ШИНДЛЕРОВАТА ЛИСТА, Ланцман изрази скептичност дали друг филмски род, освен

документарниот, може адекватно да го изрази хоророт на холокаустот, дефинирајќи ги фикциите (играните филмови, вклучително и Спилберговото ремек-дело) како „грешки“, „престапи“, кои го тривијализираат посебниот карактер на страдањето на Евреите...

Другиот документарец во изборот на оваа Недела на израелскиот филм е СИРИСКИОТ ПАЦИЕНТ (Haratzua Hasuri/ The Syrian Patient) на Рахели Шварц (Racheli Schwartz). Колку и да сте секојдневно бомбардирани со информации за актуелните страдања што ги продуцира војната, неколкугодишната војна во Сирија, на оваа географска оддалеченост не можете да се отргнете од скриеното чувство на вина поради помислата дека „Пеколот - тоа се другите!“. Обично се вели дека војните - секако, и актуелните - најчесто се перципираат црно-бело, добри и лоши, наши и нивни... Но, колку сите ние сме виновни што војната во земја со 26 различни етнички групи комотно ја гледаме како црно-бела слика?

СИРИСКИОТ ПАЦИЕНТ - со симпатичната посвета на култниот филм АНГЛИСКИОТ ПАЦИЕНТ (The English Patient, 1996 г.) на Ентони Мингела (Anthony Minghella) во насловот - е документ за малку познатата приказна дека ранети сириски војници и цивили тајно се транспортираат во Израел, каде што им се дава потребната медицинска помош и нега.

И како што во фикцијата АНГЛИСКИОТ ПАЦИЕНТ Жилиет Бинош како медицинска сестра се грижи за непознатиот ранет војник (Ралф Фајнс) со речиси непрепознатлива физиономија поради изгорениците, во СИРИСКИОТ ПАЦИЕНТ се среќаваат поранешните непријатели, овој пат како доктори или медицински персонал и пациенти. Израелските војници во тајна мисија префрлаат ранети Сиријци во Израел, каде што отпрвин се чувствуваат како на непријателска територија. Меѓутоа, сега нивната перспектива е поинаква: можат ли да паднат табуата за вечните непријателства заради припадноста на различни вери и нации, како што не постојат ниту вечни пријателства, туку интерес? И дали добрината може да се запамети - меморира - за да се врати со добрина?

Рахели Шварц е веќе искусна авторка на неколку документарци. Нејзините филмови ДА СЕ ТРГНЕ ПРЕВЕЗОТ (To Remove the Veil), КИБУЦ (Kibbutz, 2005 г.) и ПОНАР (Ponar, 2002 г.) ги истражуваат социјалните мени во современото израелско општество, но и пошироко. Шварц во КИБУЦ ја истражува пропаста на овој алтернативен модел на егзистенција, а во ДА СЕ ТРГНЕ ПРЕВЕЗОТ ја следи намерата на една млада жена од заедницата Друзи, кои живеат на Голанската Висорамнина, која тргнува во лична крстоносна војна за да ги реализира своите политички и општествени соништа.

Играниот филм СЛАТКАРОТ (Haofeh mi Berlin/The Cakemaker) на режисерот и сценарист Офир Раул Грејзер (Ofir Raul Graizer) е романтична драма со навидум бизарен заплет. Томас (Тим Калхоф) е млад пекар од Берлин, Германија, и е во хомосексуална врска со Орен (Рој Милер), бизнисмен од Ерусалим, кој често доаѓа во Берлин. Меѓутоа, Орен загина во сообраќајна несреќа, па натажениот Томас ќе отпатува во Ерусалим, сакајќи да дознае каков бил животот на неговиот љубовник „на другата страна“. Повторно, во суштина, се работи за замрзнување на една димензија од личната и емоционална меморија.

Во сторијата на младиот автор Грејзер - СЛАТКАРОТ му е дебитантски филм - Томас ја запознава вдовицата на Орен, Анат (Сара Адлер), и без да и ги открива вистинскиот идентитет и „машката“ тајна почнува да работи во нејзиното кафуле. Тоа што Томас со неговите германски колачи и торти го препорудува кафулето и го зголемува профитот е приземно во споредба со односот што се развива меѓу него и Анат. Претчувствува ли Анат нешто, па затоа расте емоционалниот набој меѓу нив? И дали, повторно, во сторијата на филмот се работи за потрагата на Анат по некакво - какво било - отелотворување на меморијата за емоцијата со Орен, па макар и со неговиот љубовник? Како што, обратно,

почетокот на заплетот лежеше во желбата на Томас за меморирање на емоцијата...

Драмската комедија НУЛА МОТИВАЦИЈА (Efes be-yachasei enosh/ Zero Motivation) е дебитантски долготражен игран наслов во филмографијата на режисерката и сценаристка Талија Лави (Talya Lavie). Очигледно дека Лави, како и Грејзер, режисерот на СЛАТКАРОТ, се припадници на најновата генерација израелски автори чии филмови не се оптоварени од големите теми. Токму таквиот пристап на т.н. мали теми што го засегаат обичниот човек им носи популарност кај публиката, но овие автори, на мала врата, отвораат и суптилни теми за општеството, какви што се хомосексуалноста, родовата еднаквост...

Играниот филм ВРВКИ (Sruchim/Laces) на режисерот Јаков Голдвасер (Jacob Goldwasser) го третира светот на семејствата со веќе возрасни потомци кои се лица со посебни потреби и проблемите со кои се соочуваат. Гади (Нево Кимхи) е момче на триесетина години со пречки во развојот, но бескрајно позитивен и духовит човек кој по смртта на мајка му мора да се живее со биолошкиот татко Рувен (Нево Кимхи), кој одамна го напуштил. Кога велат дека несреќата никогаш не оди сама, тогаш тоа му се случува на Рувен: освен што тешко го прифаќа чудниот син, почнуваат и проблемите со здравјето. Откако на Рувен ќе му откажат бубрезите, единствен спас за него е пресадување од блиска личност. Гади?

Искусниот режисер Голдвасер, со десетина наслови во неговата филмографија, освен што занаетски ја раскажува сторијата, суптилно ги засегнува прашањата за социјалните рамки на семејството и етичките дилеми околу пресадувањето органи од лица со пречки во менталниот развој. Иако Голдвасер режирал непретенциозна семејна драма, а главните ликови зрачат со многу оптимизам, нема да ви ја покаже светлината на крајот од тунелот по секоја цена.

И Нир Бергман, режисерот на играната драма СПАСУВАЈЌИ ГО НЕТА (Lehazil et Neta/Saving Neta), се фокусира на семејните релации. Неговите хероини се четири жени со повеќе или помалку проблеми во животот, и секоја од нив се среќава со мистериозниот странец Нета. Раскажан во стилот на драмска елипса, можеби под влијание на популарните филмови КУЧЕШКИ ЛЈУБОВИ (Amores perros, 2000 г.) и ВАВИЛОН (Babel, 2006 г.) на Алехандро Гонзалес Ињариту (Alejandro González Iñárritu), СПАСУВАЈЌИ ГО НЕТА ја користи фрагментарната драматургија како своевидно огледало во кое се препознаваат емоциите при средбите на мистериозниот Нета со секоја од жените.

Нир Бергман е искусен режисер со завидно искуство во телевизиската продукција. Тој е еден од креаторите на ТВ-серијалот НА ТЕРАПИЈА, заедно со Ори Сиван и Хагаи Леви (Ori Sivan, Hagai Levi), која доживеа десетина интернационални франшизи, вклучувајќи ја и македонската, со Никола Ристановски во главната улога.

Седумдесетгодишнината од основањето на Државата Израел е убав повод за увид во модерната израелска кинематографија, но не и единствен. Има таму квалитетни автори, побарајте ги нивните филмови...

НЕДЕЛА НА СОВРЕМЕНИОТ ИЗРАЕЛСКИ ФИЛМ

Издавач:

Кинотека на Македонија
Ул. Никола Русински бр. 1, Скопје
п. факс: 16, Скопје
тел.: + 389 2 307 1814
факс: + 389 2 307 1813
е-маил: kinoteka@ukim.edu.mk
веб-стр.: www.maccinema.com
www.kinoteka.mk

За издавачот:

Владимир Љ. Ангелов

Уредник на каталог:

Јана Ничота

Координатор на проект:

Јана Ничота

Проектот го помогнаа:**Соработници на проектот:**

Стојан Синадинов
Марија Димовска
Петар Стојковиќ
Тихомир Кашмицовски

Лектура:

Славица Ничота

Дизајн:

Ројал Арт

Печати:

Polyesterday

ISBN 978-9989-643-86-6

МИНИСТЕРСТВО ЗА КУЛТУРА
НА РЕПУБЛИКА МАКЕДОНИЈА
MINISTRY OF CULTURE OF
THE REPUBLIC OF MACEDONIA

МИНИСТЕРСТВО
ЗА НАДВОРЕШНИ РАБОТИ
НА ИЗРАЕЛ

